



DUTCH BETATAKIN

Betatakin - Navajo voor een "rotshuis, op de rand van de afgrond" - werd slechts op 9 augustus 1909 ontdekt door Anglo-Amerikanen en dat amper 5 maanden na de opening van het Navajo Nationaal Monument. De versterking ligt vrij verdoken, ingeplant in de achtergrond van een immense zandstenen alkoof, waarvan bovendien de verschillende ruimten samengesteld zijn uit diezelfde Navajo zandsteen. De grot op zich is 110 m. breed en meet 136 m. in de hoogte, bij 46 m. diepte. Op de bodem van de grot worden zowel Navajo - als Kayenta zandsteen aangetroffen. Aan hun raakpunt, door de poreuze Navajo zandsteen heen, lekt langzaam water, wat dan weer wordt opgehouden boven de hardere Kayenta laag, waardoor het water lateraal uit de rotswand sijpelt. Dat fenomeen bezorgde de vroegere bewoners van Betatakin niet alleen een rijke waterbron, die zich ook nog eens in gemakkelijk bereik bevond.

De stichters van Betatakin worden Anasazi of Ancestral Pueblo genoemd, wat "de ouden" of "de voorvaderen" betekent. Echter, door gebrek aan een geschreven taal, weet niemand nog hoe zij zichzelf noemden. Hun naam zou wel eens "het volk" of "de mensen" kunnen geweest zijn, temeer omdat verschillende volkstammen zich later ook zo noemden. Vandaag zijn deze nazaten van de voorvaderlijke pueblo stammen vooral bekend onder de naam Pueblo Indianen.

Betatakin zou in de 13^e eeuw zijn ontstaan, maar slechts een vijftigtal jaren bewoond gebleven zijn. De hoofdbezigheid van zijn bewoners was zeker de landbouw, met als culturen vooral mais, bonen, pompoenen en waarschijnlijk ook katoen. Hierbij wendden zij vooral bevoeiingsmethoden aan doormiddel van afdammingen en het tijdelijk onder water zetten van de akkers. Zoals hun voorzaten waren deze Anasazi voornamelijk verzamelaars, maar vulden hun plantaardige voeding nog aan met prooien uit de jacht, vooral herten, bergschapen en klein wild als hazen, eekhoorns en gevogelte. Daarbij werd vooral gebruik gemaakt van pijl en boog en was het uitzetten van diverse netten, strikken en vallen eveneens van toepassing.

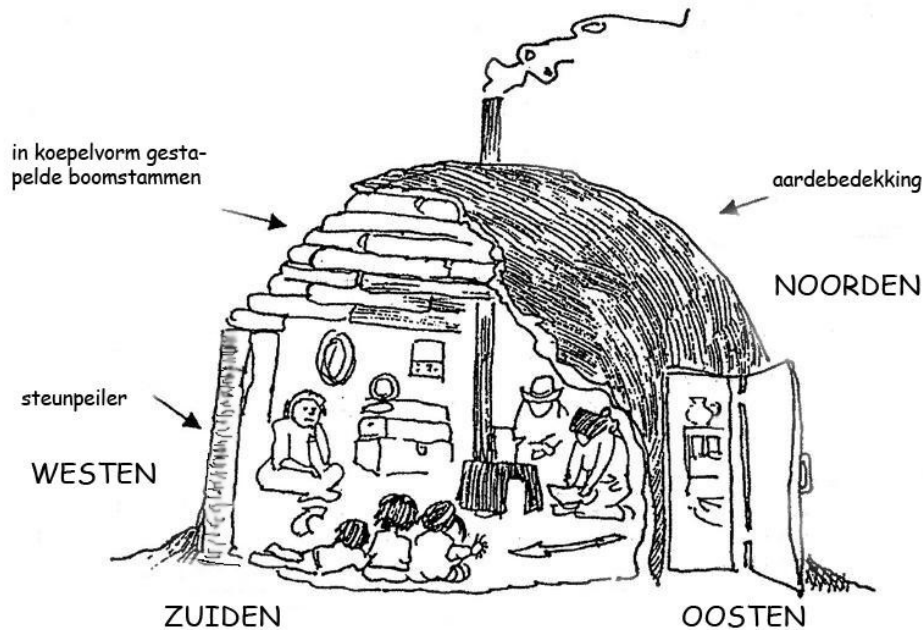
Naar eeuwenoud voorbeeld van hun voorvaderen, was het verzamelen van granen hun wel bekend. Zaden en noten evenals een grote verscheidenheid aan vruchten, bessen en kruiden dienden niet allen als voedsel, maar werden trouwens ook voor medische en ceremoniële doeleinden verzameld.

In de 13^e eeuw hadden deze Anasazi al de kunst van het pottenbakken ontwikkeld. Van de eenvoudige grijze pot uit het verleden, kwamen zij uiteindelijk tot schitterend gedecoreerde kunstproducten, eerst in zwart-wit, later ook in zwart en rood, tot zelfs verdere ontwerpen in meer bonte tinten. Vooraf aan het pottenbakken waren er wel enkele duizenden jaren voorafgegaan van mandenmakerij. Niettegenstaande het ontstaan van de pottenbakkerij liep, tenminste tijdens die 13^e eeuw, het vlechten van manden niet terug; integendeel werden nu rijkelijk korven geweven van zeer diverse patronen en vormen.

Het religieuze leven werd hoofdzakelijk beheerst door een evenwicht tussen mens en natuur. Omdat hun leven op het land nauw verbonden was met de aardbodem en het water, was een belangrijk onderdeel van hun religie erop gericht om vooral voldoende water en voedsel te verwerven. De ceremoniële ruimten, thans bekend onder de naam "kivas", werden vooral gebouwd voor religieuze doeleinden. In Betatakin treft men vandaag nog slechts twee kivas aan, maar er kunnen meerdere kivas geweest zijn, doch verschillende ruimten van de site werden vernietigd na een grote grondverschuiving, die ergens tussen de 14^e - en de 20^{ste} eeuw plaatsgreep.

Van de Anasazi resten enkel etsen en rotsschilderingen als schriftelijke sporen. Soms zijn ze beperkt tot wat graffiti's of rotskrassen, maar soms stellen ze bovennatuurlijke wezens voor of zijn de kronieken van bijzondere voorvallen. Op grond van schriftelijke bronnen is niet veel geweten over deze grotbewoners, enkel hun legenden werden soms van generatie op generatie overgedragen. Zij zijn waarschijnlijk analoog aan de mythen van de Hopi -, de Zuni - en de andere vandaag nog resterende Pueblo volkeren van het Amerikaanse Zuidwesten.

Wat er vandaag van bekend is, blijft uit de vrucht van archeologisch onderzoek, zoals op kunstvoorwerpen, kleding, natuurvoortbrengselen, graven, gebouwen, enz... Uit deze dingen kan men leren dat de Anasazi een vredelievend volk was, dat het land bewerkte, maar toch ook aan de grillen van de natuur was blootgesteld. Wat echter niet gekend is van deze beschaving - en waarschijnlijk nooit geweten - is haar spirituele - en intellectuele ingesteldheid en kan men alleen maar gissen naar deze uiterst fascinerende leefwereld.

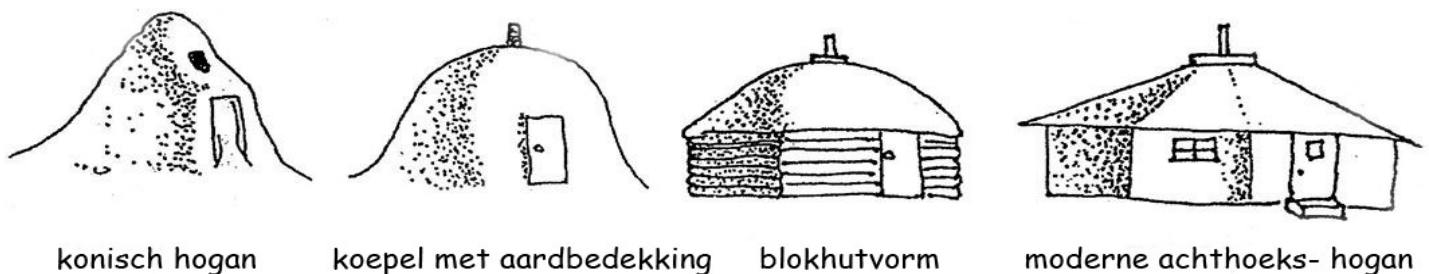


De HOGAN

De "hogan" is de traditionele, ronde hutwoning van de Navajo, met een diameter van +/- 8 meter. Deze Navajo hogan kan weliswaar uit alle mogelijke materialen opgebouwd zijn, zolang maar de ronde vorm en de oriëntatie gerespecteerd blijven. Traditioneel is de hogan opgebouwd uit tegenoverliggende en elkaar overlappende ronde balken uit de ontschorste jeneverbes, bedekt met tenminste een laag aarde van 30 cm. Het geheel is zeer goed geïsoleerd, warm in de winter en koel in de zomer.

De hogan is niet alleen woning, maar dient ook als heiligdom. Op die wijze reflecteert de vorm van de hut ook het algemene wereldbeeld van de Navajo; kringvormig zoals de opeenvolging der seizoenen of tevens de cirkelvorm van zon en maan. De situering van de hogan is eveneens nauw verbonden aan de 4 windstreken Oost, West en Noord en Zuid, die ook nog eens de zitvolgorde der familieleden bepaalt. De deur ligt steeds op het oosten gericht, de heilige hemelsrichting. De bepalende voortbeweging in de hut (kringsgewijs, in wijzerzin en derhalve ook analoog aan de richting van alle levensgebonden dingen) is de richting van het leven zelf; Yá 'át' ééh - of de op wijze, dat de dingen aanvangen in het bestaan - en Hágóónee - of de wijze waarop de dingen het leven terug verlaten. Zo betekent Hágóónee ook dat men binnen is en bereid naar buiten te treden, Yá 'át' ééh dat men buiten is, maar ook naar binnen wil.

AARD - en ONTWIKKELING VAN DE VERSCHILLENDE HOGAN-vormen.



konisch hogan

koepel met aardebedekking

blokhutvorm

moderne achthoeks-hogan